

OSNOVNI POJMOVI

Sadržaj

- ▶ Realni sistem i informacioni sistem
- ▶ Entitet i poveznik
- ▶ Obeležje, domen i podatak
- ▶ Tip entiteta i pojava tipa entiteta
- ▶ Tip poveznika i pojava tipa poveznika
- ▶ Strukture podataka
- ▶ Logička struktura obeležja
- ▶ Logička struktura podataka
- ▶ Fizička struktura podataka

Realni svet

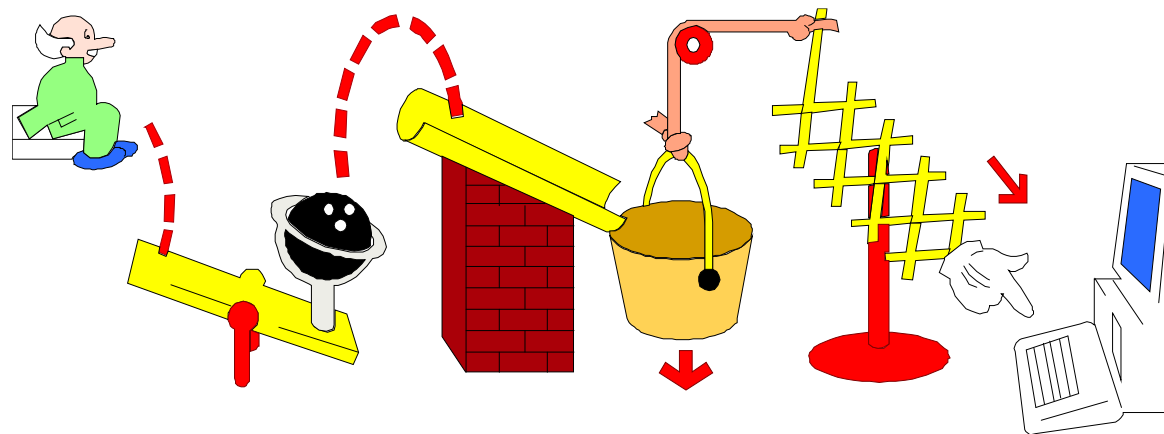
► Realni svet

- sve što nas okružuje i što možemo da percipiramo kao realno

Sistem

- ▶ **Sistem - formulacija pojma**
 - ▶ strukturirani skup **objekata** (činilaca, elemenata)
 - ▶ utvrđenog **stanja** i ponašanja
 - ▶ koji se nalaze u **međusobnoj interakciji**
 - ▶ da bi ostvarili unapred zadate **ciljeve**

Sistem

► Sistem - egzistencija u realnom svetu

► realni sistem

► sistem, kao deo realnog sveta

- cilj delovanja
- resursi (činioci)
- procesi
- struktura
- okruženje

Sistem

- ▶ **Sistem - egzistencija u realnom svetu**
 - ▶ **apstraktni sistem**
 - ▶ sistem, kao deo apstraktnog (imaginarnog) sveta
 - ▶ specificiran putem matematičkih struktura

Realni sistem - informacioni sistem

- ▶ **Informacioni sistem (IS)**
 - ▶ model realnog sistema (procesa i resursa)
- ▶ **Cilj izgradnje IS**
 - ▶ pružanje informacija, neophodnih za funkcionisanje i upravljanje realnim sistemom
- ▶ **Mesto IS u realnom sistemu**
 - ▶ infrastrukturna komponenta realnog sistema
 - ▶ namenjena da podrži upravljački sistem realnog sistema

Realni sistem - informacioni sistem

► Zadaci IS

- obuhvat (akvizicija) podataka
- skladištenje podataka
- prenos podataka
- prezentovanje podataka
- obrada podataka
- automatizacija upravljačkih funkcija u RS

Realni sistem - informacijski sistem

► Činioci IS

- računarsko-komunikaciona i softverska infrastruktura
- baza (“skladište”) podataka
- aplikacije (softverski paketi) za rad s podacima
- projektna i korisnička dokumentacija
- krajnji korisnici
- tim za obezbeđenje eksploatacije i održavanja

► IS je, dominantno, softverski proizvod

Primer IS

- ▶ Bankovne aplikacije
 - ▶ tekući računi
 - ▶ transakcije
 - ▶ štednja
 - ▶ klienti
 - ▶ krediti

Primer IS

- ▶ Telekomunikacije
 - ▶ podaci o pozivima
 - ▶ telefonski računi
 - ▶ praćenje kvarova
 - ▶ model mreže

Primer IS

► Medicina

- podaci o pacijentima
- istorija bolesti
- pomoć pri dijagnostikovanju
- Republički fond za zdravstveno osiguranje - RFZO

Primer IS

- Transport
 - red vožnje/letenja
 - rezervacija i kupovina karata
 - odabir mesta za sedenje

The screenshot displays the 'Select A Seat' interface for flight CZ368. The header includes the China Southern logo and navigation links: Home, Bookings, Holiday, Special Offers, Travel Guide, Sky Pearl Club, and Customer Service. The main title is 'Online Check-in'. Below it, the current position is shown as 'Home > Bookings > Online Check-in > Select A Seat'. The flight details for ZHANG/WEIBING are listed: Flight No. CZ368, Depart GUANG ZHOU, Arrive WU HAN, Class Y, and Seat No. 42B. A seat map shows the aircraft layout with rows 35 to 42. Row 42 has 12 seats, with 42B highlighted in orange. A legend at the bottom explains the seat status: Available (blue), Selected (orange), Occupied (grey), Blocked (blue with X), Wing (triangle), and Emergency Exit (EXIT). The 'Confirm' button is highlighted with a red box.

中国南方航空
CHINA SOUTHERN

Home Bookings Holiday Special Offers Travel Guide Sky Pearl Club Customer Service

Online Check-in

Current position : Home > Bookings > Online Check-in > Select A Seat [网上值机中文版]

Select A Seat

Please select your favorite seat, click on Up and Down arrows on the seat right for more seats.

ID auth. Journey Select seat Confirm

ZHANG/WEIBING

Flight No. CZ368

Depart GUANG ZHOU

Arrive WU HAN

Class Y

Seat No. 42B

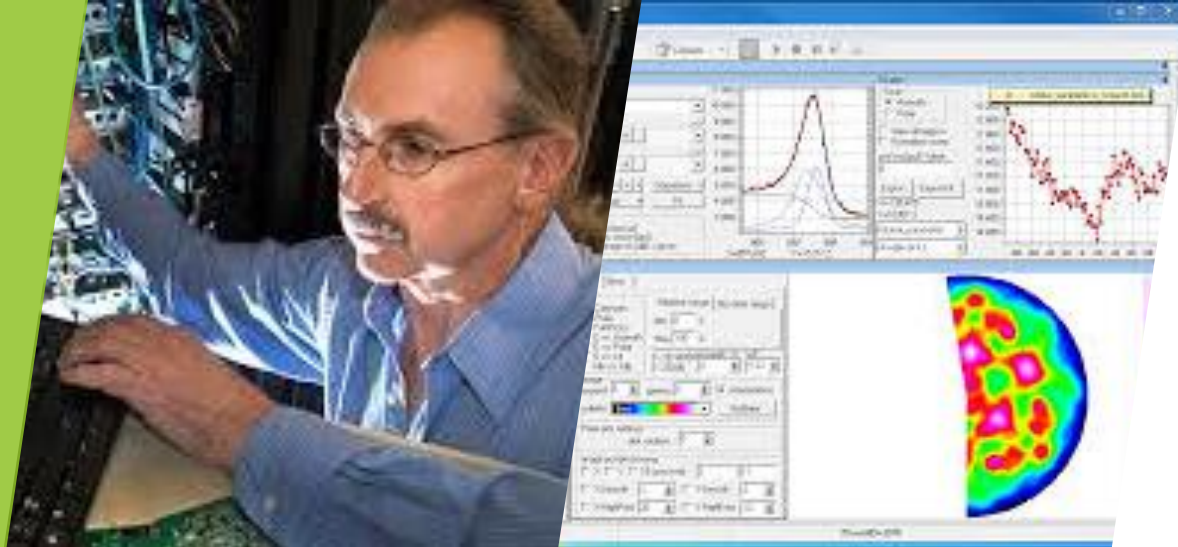
35 36 37 38 39 40 41 42

A B C H J K

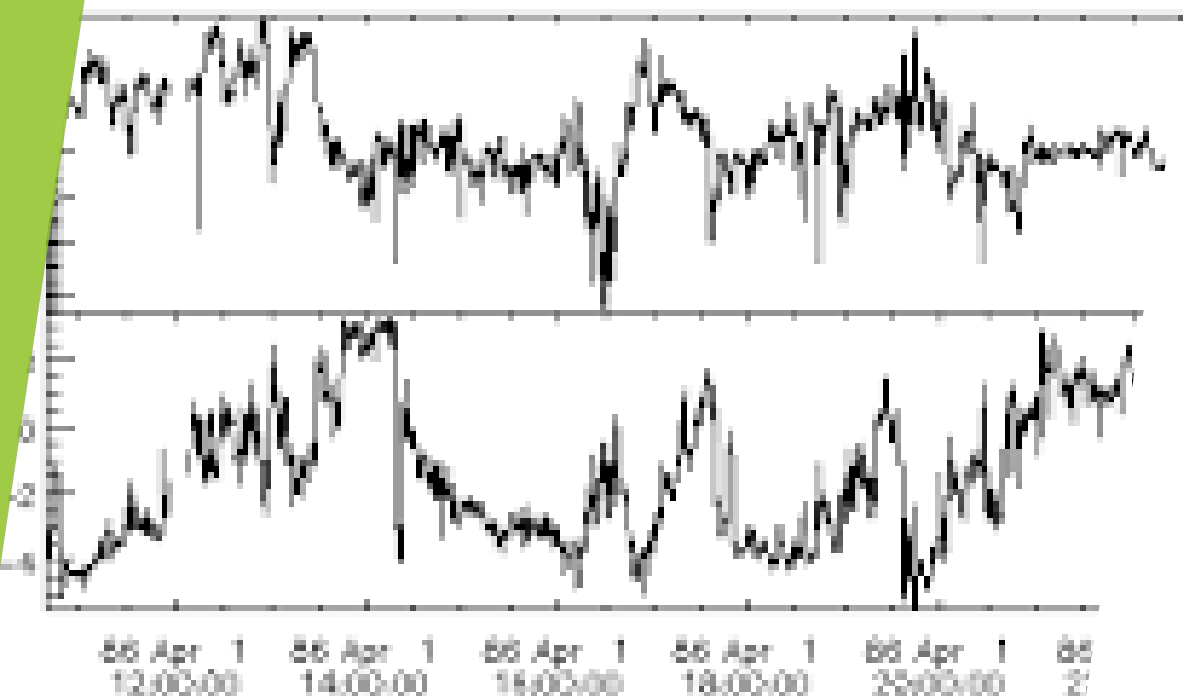
Front row Back row

Available Selected Occupied Blocked Wing EXIT Emergency Exit

Confirm Back

MD-MP-2 MD-2-Axi's Magnetometer

TIME RANGE=1998/4/1 to 1998/4/2

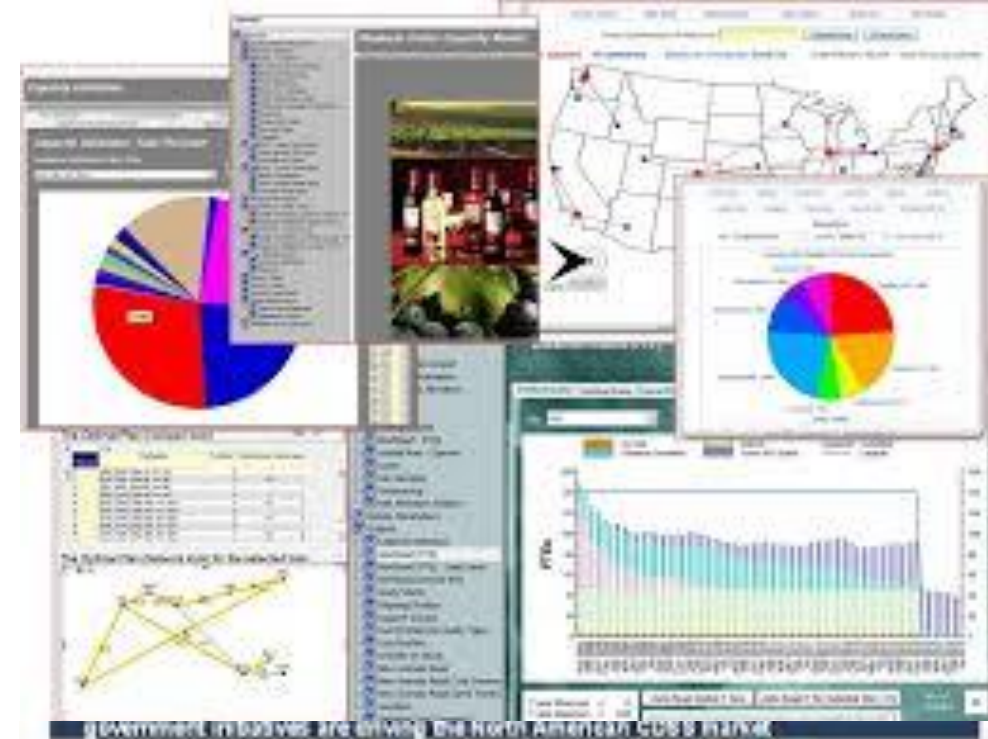
Generated by CHAMP on Mon Nov 27 14:05:48 199

Primer IS

- Nauka
 - prikupljanje i obrada podataka

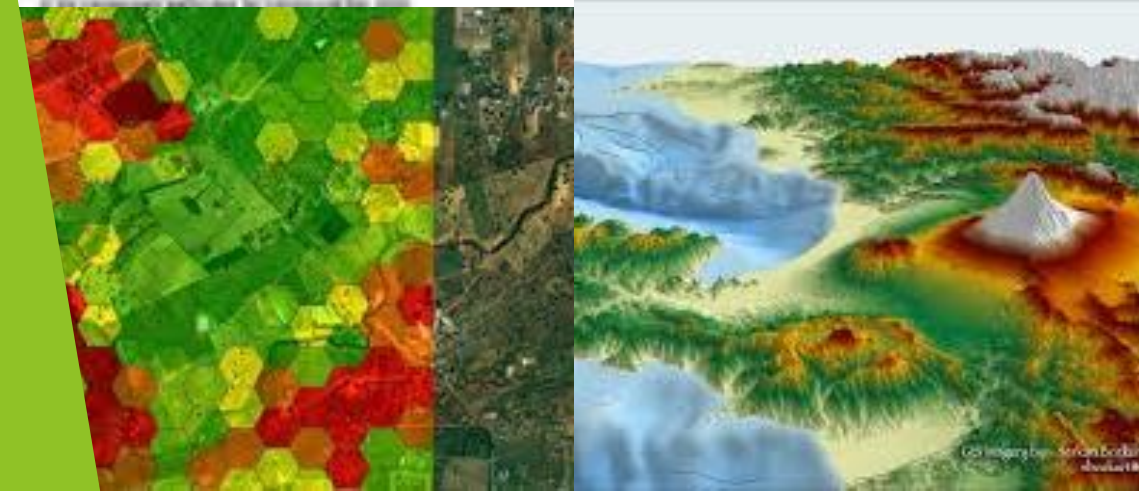
Primer IS

- Sistemi za pomoč pri odločevanju
 - podaci o poslovanju
 - izveštaji
 - višedimenzionalni pogledi
 - data mining

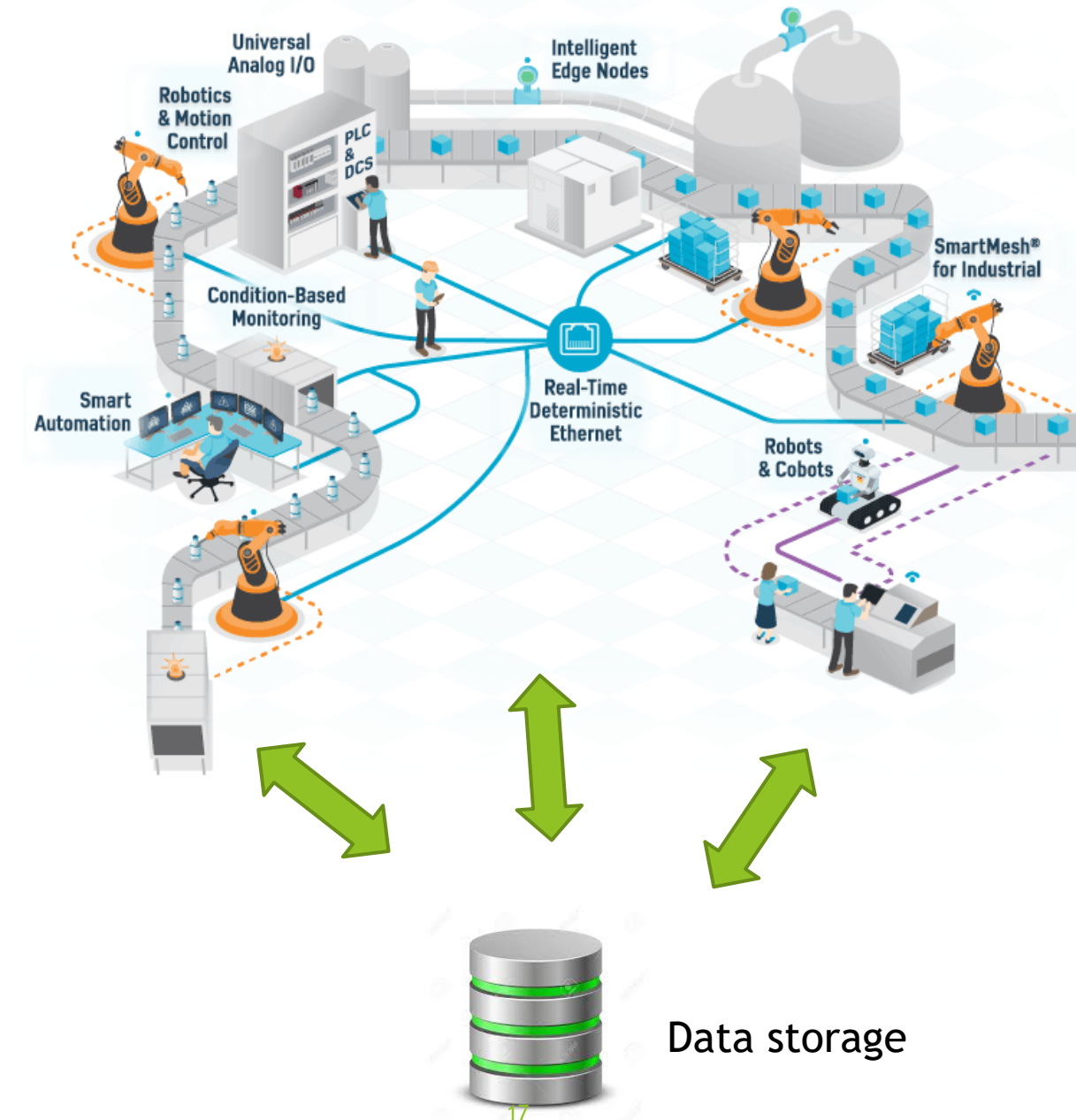
Primer IS

- ▶ Geoinformacioni sistemi
 - ▶ upravljanje, pretraživanje, analiza, manipulisanje i prezentacija geoinformacija
 - ▶ katastar
 - ▶ zaštita životne sredine
 - ▶ upravljanje resursima

Industry 4.0

- ▶ Pametne fabrike (Smart factory)
 - ▶ Napredne tehnologije
 - ▶ Cyber-Physical Systems (CPS)
 - ▶ Internet of Things (IoT)
 - ▶ Wireless Sensor Network (WSN)
 - ▶ Smart resources
 - ▶ Robot, Cobot, Automated Guided Vehicles (AGV)
 - ▶ Radio Frequency Identification (RFID) sensors
 - ▶ Smart materials
 - ▶ Smart storage
 - ▶ Smart product
 - ▶ Inteligentni IS
 - ▶ Big Data

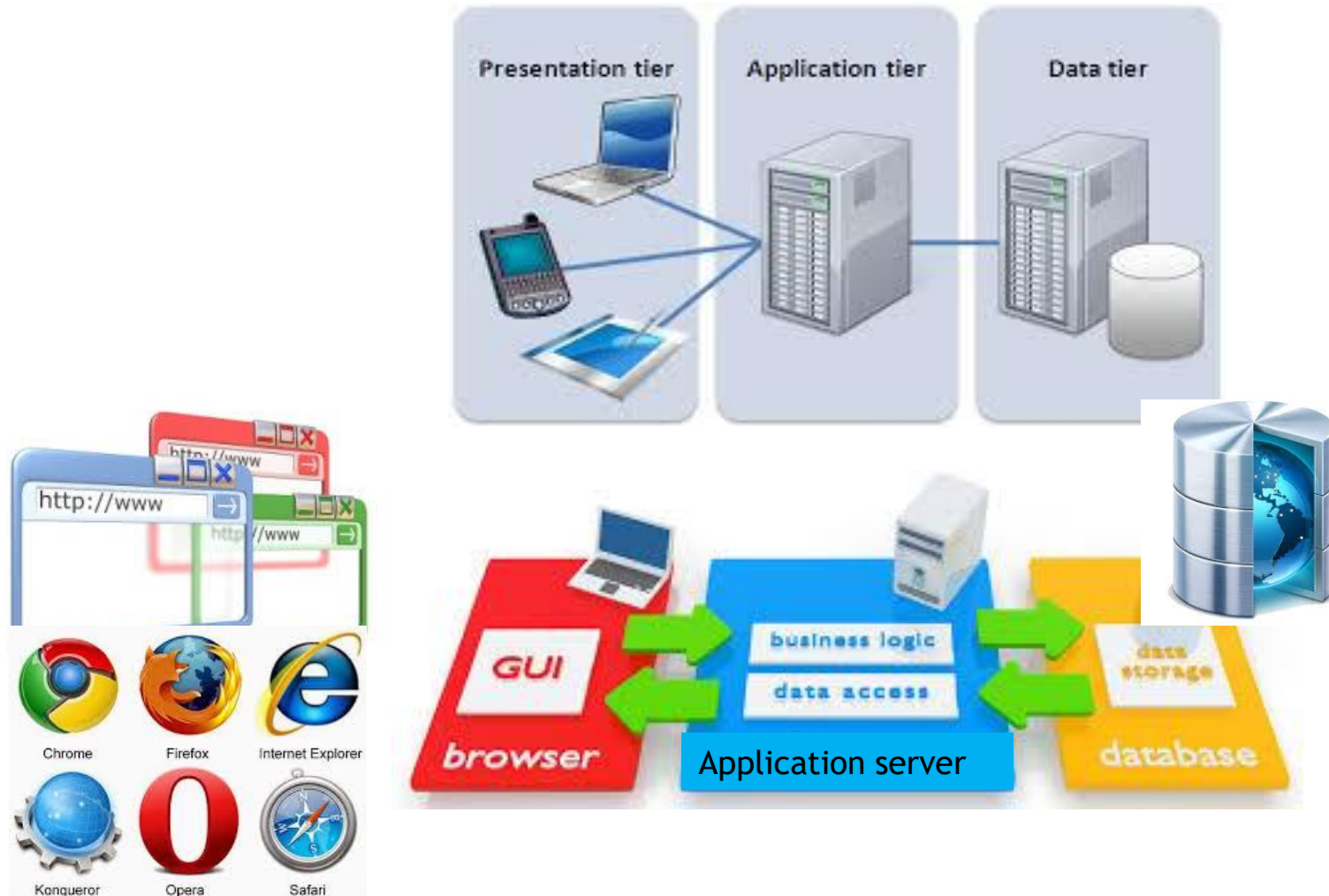

Primer

- ▶ Društvene mreže
 - ▶ korisnički nalozi
 - ▶ poruke, objave
 - ▶ video klipovi, slike

Arhitektura softvera - primer

Sadržaj

- ▶ Realni sistem i informacioni sistem
- ▶ Entitet i poveznik
- ▶ Obeležje, domen i podatak
- ▶ Tip entiteta i pojava tipa entiteta
- ▶ Tip poveznika i pojava tipa poveznika
- ▶ Strukture podataka
- ▶ Logička struktura obeležja
- ▶ Logička struktura podataka
- ▶ Fizička struktura podataka

Realni sistem

Model realnog sistema

Entitet i klasa entiteta

► Entitet (realni entitet)

- jedinica posmatranja
- činilac (resurs) poslovanja u realnom sistemu

► Klasa realnih entiteta

- skup “sličnih” entiteta
- skup entiteta koji poseduje zajedničko svojstvo
- formalno: $E = \{e_i \mid P(e_i)\}$

Petar

Student

Studenti

Petar

Nina

Srećko

Klasa nastavnika

Milan

Ana

Mila

Nikola

Jelena

Klasa predmeta

Baze podataka 1

HCI

Matematika

Baze podataka 2

Poveznik i klasa poveznika

- ▶ Entiteti realnog sistema nalaze se u međusobnim odnosima (vezama)
- ▶ **Poveznik (veza)**
 - ▶ reprezentuje odnos dva ili više realnih entiteta, ili prethodno uspostavljenih poveznika

Petar

Sluša

Baze podataka 1

Poveznik i klasa poveznika

► Poveznik (veza)

- reprezentuje odnos dva ili više realnih entiteta, ili prethodno uspostavljenih poveznika

Predaje

Baze podataka 1

Milan

Polaže

Baze podataka 1

10

10.10.2022

Petar

Poveznik i klasa poveznika

► Klasa poveznika

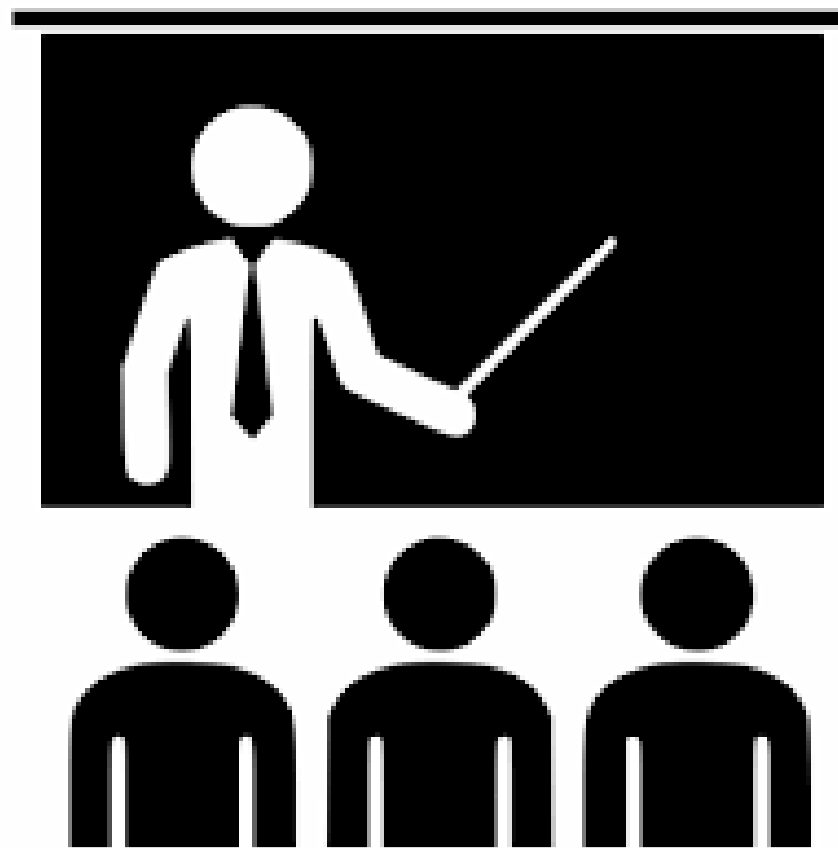
- skup veza između klasa realnih entiteta ili prethodno identifikovanih klasa poveznika

- skup poveznika koji poseduje isto svojstvo

- formalno:

$$S = \{(e_1, \dots, e_m) \mid P(e_1, \dots, e_m)\}$$

- e_i ($i \in \{1, \dots, m\}$)
 - jedan realni entitet ili prethodno uspostavljeni poveznik

Sadržaj

- ▶ Realni sistem i informacioni sistem
- ▶ Entitet i poveznik
- ▶ Obeležje, domen i podatak
- ▶ Tip entiteta i pojava tipa entiteta
- ▶ Tip poveznika i pojava tipa poveznika
- ▶ Strukture podataka
- ▶ Logička struktura obeležja
- ▶ Logička struktura podataka
- ▶ Fizička struktura podataka

Obeležje (Atribut)

- ▶ **$P(e_i), P(e_1, \dots, e_m)$**
 - ▶ predikat (svojstvo) klase entiteta/poveznika
 - ▶ iskazuje osobine klase E , tj. klase S
- ▶ **Obeležje (atribut)**
 - ▶ osobina klase realnih entiteta, ili poveznika
 - ▶ proističe iz semantike predikata $P(e_i)$
 - ▶ Oznake:
 - ▶ A, B, X, W
 - ▶ $BRI, Datum_Prispeća, JMBG, Prz, Ime$

Obeležje (Atribut)

- ▶ Vrste obeležja
 - ▶ prema mogućnosti dekomponovanja na celine nižeg reda
 - ▶ **Elementarno**
 - ▶ ne dekomponuje se
 - ▶ reprezentuje atomičnu (elementarnu vrednost)
 - ▶ Primer:
Grad, Ulica, Broj, Stan
 - ▶ **Složeno**
 - ▶ može se dekomponovati na druga obeležja
 - ▶ reprezentuje složenu vrednost
 - ▶ Primer:
ADRESA = (Grad, Ulica, Broj, Stan)
 - ▶ **Skupovno**
 - ▶ reprezentuje skup vrednosti istog tipa

Domen

► Domen

- specifikacija skupa mogućih vrednosti obeležja
 - sa definisanim dozvoljenim relacijama i operacijama nad datim skupom
 - reprezentuje skup mogućih vrednosti obeležja
- vrste, prema načinu nastanka
 - **predefinisani (primitivni)**
 - "a priori" definisani
 - **korisnički definisani (izvedeni)**
 - definisani korišćenjem postojećih domena, primenom unapred utvrđenih pravila

Domen obeležja

- ▶ Napomene
 - ▶ Svakom obeležju se pridružuje domen
 - ▶ specificira se skup mogućih vrednosti obeležja
 - ▶ $Dom(A)$, $(A : D)$
 - ▶ oznake za pridruženi domen obeležju
 - ▶ $dom(A)$
 - ▶ oznaka za skup mogućih vrednosti obeležja

Domen obeležja

► Primer

► Specifikacija domena

$$\text{► } \text{DOCENA} ::= \{d \in \mathbb{N} \mid d \geq 5 \wedge d \leq 10\}$$

► Pridruživanje domena obeležju

$$\text{► } \text{Dom}(\text{Ocena}) = \text{DOCENA}$$

$$\text{► } (\text{Ocena} : \text{DOCENA})$$

► Skup mogućih vrednosti obeležja

$$\text{► } \text{dom}(\text{OCENA}) = \{5, 6, 7, 8, 9, 10\}$$

Podatak

- ▶ **Podatak** - uređena četvorka

(Entitet, Obeležje, Vreme, Vrednost)

- ▶ *Entitet*
 - ▶ identifikator (oznaka) entiteta
- ▶ *Obeležje*
 - ▶ oznaka (mnemonik) obeležja
- ▶ *Vreme*
 - ▶ vremenska odrednica
- ▶ *Vrednost*
 - ▶ jedna vrednost iz $\text{dom}(A)$

Podatak

- ▶ **Kontekst podatka**

- ▶ semantička (smisaona) komponenta podatka
- ▶ predstavlja trojku:

(Entitet, Obeležje, Vreme)

- ▶ Ako se eksplicitno navede samo *vrednost*, a *obeležje*, *entitet*, ili *vreme* nije ni implicitno zadato, to nije podatak, jer smisao nije određen

Podatak

- ▶ *Vreme*, kao komponenta podatka, može se izostaviti, ako se
 - ▶ uvede konvencija da se podatak, u tom slučaju, odnosi na vremenski trenutak u kojem se tim podatkom manipuliše, ili
 - ▶ identifikuje posebno obeležje, čija vrednost predstavlja vremensku odrednicu posmatranog podatka.
- ▶ Podatak - činjenica iz realnog sistema

Sadržaj

- ▶ Realni sistem i informacioni sistem
- ▶ Entitet i poveznik
- ▶ Obeležje, domen i podatak
- ▶ Tip entiteta i pojava tipa entiteta
- ▶ Tip poveznika i pojava tipa poveznika
- ▶ Strukture podataka
- ▶ Logička struktura obeležja
- ▶ Logička struktura podataka
- ▶ Fizička struktura podataka

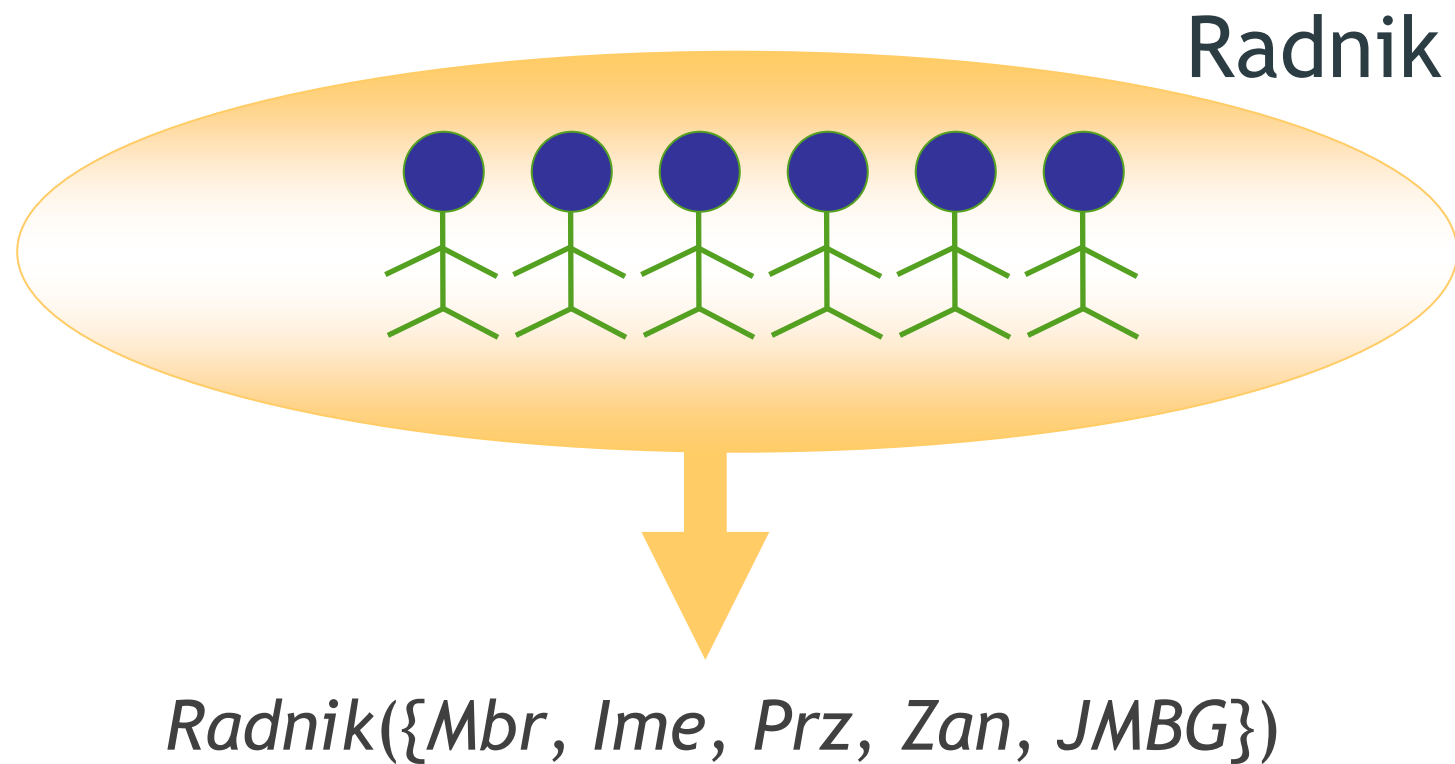
Tip entiteta

► Tip entiteta (TE)

- Model klase realnih entiteta u IS
- Gradi se od obeležja bitnih za realizaciju ciljeva IS
- Posедуje:
 - naziv: N
 - skup obeležja: $Q = \{A_1, \dots, A_n\}$
- Skup obeležja TE predstavlja podskup skupa obeležja klase realnih entiteta

Tip entiteta

► Primer:

Pojava tipa entiteta

- ▶ **Pojava tipa entiteta**
 - ▶ model jednog realnog entiteta u IS
- ▶ Tip entiteta
 - ▶ formalno, reprezentuje skup pojava:

$$SP(N) = \{p_i \mid P(p_i)\}$$

- ▶ Svaka pojava $p_i \in SP(N)$ reprezentuje tačno jedan realni entitet $e_i \in E$

Pojava tipa entiteta

- ▶ Dat je tip entiteta
 - ▶ s nazivom N i skupom obeležja $Q = \{A_1, \dots, A_n\}$
- ▶ Pojava tipa entiteta
 - ▶ u zadanom trenutku vremena, $p(N, Vreme)$, ili
 - ▶ samo $p(N)$, ako se vremenska odrednica ne navodi,
 - ▶ predstavlja skup podataka:

$$p(N) = \{(A_1, a_1), \dots, (A_n, a_n)\}$$

- ▶ Za svaki $A_i \in Q$ važi da je $a_i \in \text{dom}(A_i)$

Pojava tipa entiteta

- ▶ Ukoliko se u skup atributa tipa entiteta uvede redosled (A_1, \dots, A_n) ,
 - ▶ tada se pojava $p(N)$ posmatra kao n-torka (torka):

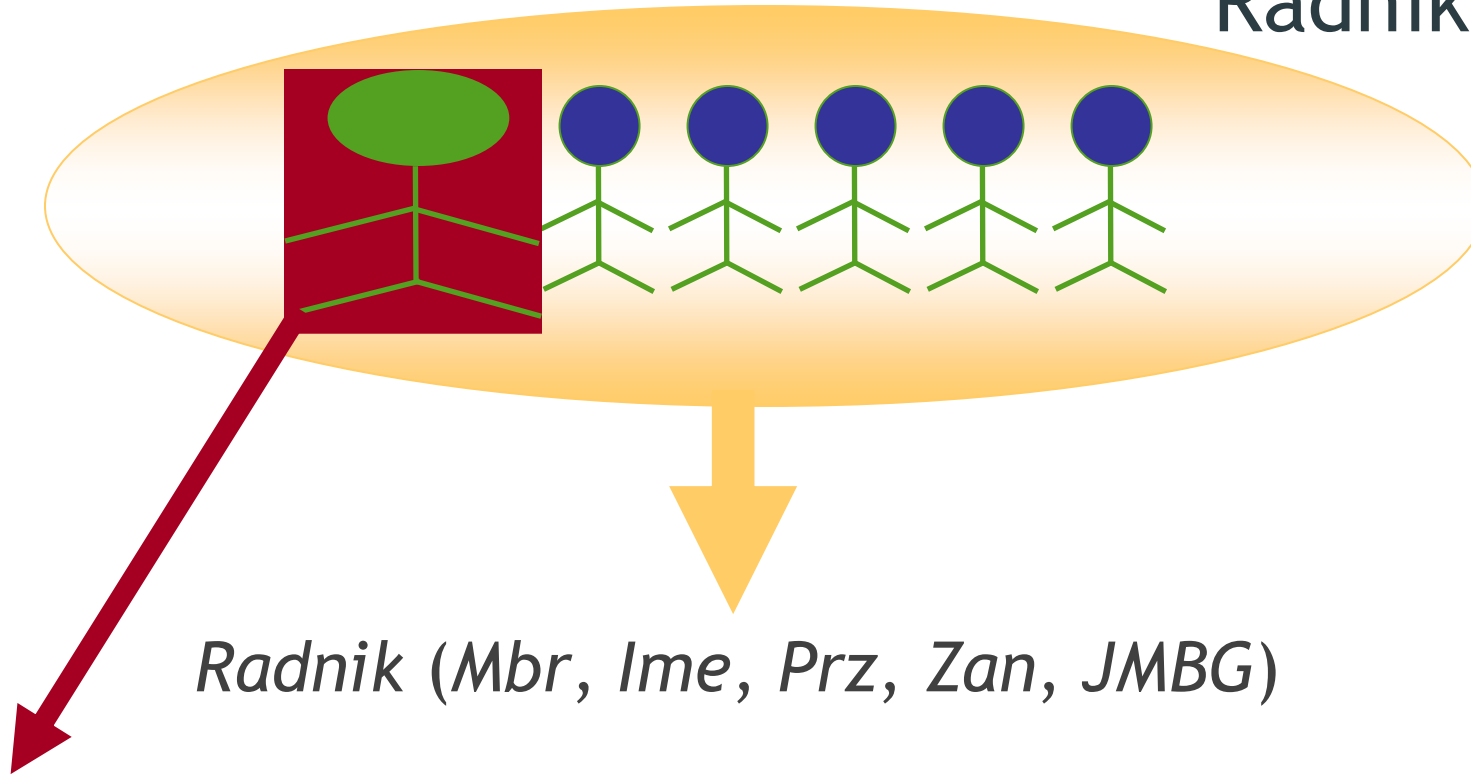
$$(a_1, \dots, a_n)$$

- ▶ Uređenje vrednosti podataka u pojavi je diktirano uređenjem obeležja u tipu entiteta

Pojava tipa entiteta

► Primer:

Radnik

(1040, Eva, Tot, Programer, 1304971720014)

Identifikator tipa entiteta

- ▶ **Identifikator tipa entiteta**

- ▶ skup obeležja
- ▶ ima ulogu da obezbedi način za jedinstveno (nedvosmisleno) označavanje (identifikaciju) bilo koje pojave tipa entiteta

- ▶ Bilo koja vrednost identifikatora TE

- ▶ označava najviše jednu pojavu tipa entiteta
- ▶ naziva se **identifikator pojave TE**
- ▶ predstavlja jednu od četiri komponente podatka

Identifikator tipa entiteta

- ▶ Vrste identifikatora tipa entiteta
 - ▶ eksterni
 - ▶ ne predstavlja podskup skupa obeležja datog TE
 - ▶ interni
 - ▶ predstavlja podskup skupa obeležja datog TE

Identifikator tipa entiteta

- ▶ Eksterni identifikator TE
 - ▶ nije podskup skupa obeležja tipa entiteta
- ▶ Primer
 - ▶ TE *Radnik*($\{Mbr, Ime, Prz, JMBG\}$)
 - ▶ $RBR_Pojava_TE \in \{1, \dots, n\}$
 - ▶ $Oznaka_Pojava_TE \in \{p_1, \dots, p_n\}$
 - ▶ $MEM_Adresa_Pojava_TE \in \{a_1, \dots, a_n\}$

Identifikator tipa entiteta

- ▶ Interni identifikator TE
 - ▶ podskup skupa obeležja tipa entiteta
- ▶ Primer
 - ▶ TE *Radnik*({*Mbr*, *Ime*, *Prz*, *JMBG*})
 - ▶ *Mbr*
 - ▶ *JMBG*
 - ▶ {*Mbr*, *Ime*, *Prz*, *JMBG*}

Ključ tipa entiteta

▶ Ključ TE

- ▶ minimalni interni identifikator tipa entiteta

▶ Formalno

- ▶ skup obeležja tipa entiteta N
- ▶ $X \subseteq Q$, $Q = \{A_1, \dots, A_n\}$, takav da
 - ▶ (1^0)
 - ▶ ne postoje dve pojave TE N s istom x -vrednošću (za X) i svaka pojava TE mora imati zadatu x -vrednost
 - ▶ svojstvo jednoznačne identifikacije
 - ▶ (2^0)
 - ▶ ne postoji $X' \subset X$, za koji važi (1^0)
 - ▶ svojstvo minimalnosti

Ključ tipa entiteta

- ▶ Svaki tip entiteta poseduje bar jedan ključ
 - ▶ predstavlja uređenu strukturu:

$N(Q, C)$

- ▶ N - naziv TE
 - ▶ $Q = \{A_1, \dots, A_n\}$ - skup obeležja TE
 - ▶ C - skup ograničenja TE
 - ▶ $K = \{K_1, \dots, K_m\} \subseteq C$ - skup ključeva TE ($K \neq \emptyset$)
- ▶ skup svih pojava TE $SP(N)$ mora zadovoljavati C

▶ Primer

- ▶ $Radnik(\{Mbr, Ime, Prz, JMBG\}, \{Mbr, JMBG\})$
 - ▶ Mbr i $JMBG$ su dva, ekvivalentna ključa TE $Radnik$

Ključ tipa entiteta

► Primarni ključ

- jedan, izabrani, ključ iz skupa ključeva TE
- često se označava podvlačenjem

► Primer

- *Radnik({Mbr, Ime, Prz, JMBG}, {Mbr, JMBG})*
- *Radnik(Mbr, Ime, Prz, JMBG)*
 - skraćena, nepotpuna notacija

Sadržaj

- ▶ Realni sistem i informacioni sistem
- ▶ Entitet i poveznik
- ▶ Obeležje, domen i podatak
- ▶ Tip entiteta i pojava tipa entiteta
- ▶ Tip poveznika i pojava tipa poveznika
- ▶ Strukture podataka
- ▶ Logička struktura obeležja
- ▶ Logička struktura podataka
- ▶ Fizička struktura podataka

Tip poveznika

- ▶ Entiteti realnog sistema nalaze se u međusobnim odnosima (vezama) - poveznici
 - ▶ IS treba da sadrži model tih veza
- ▶ **Tip poveznika (TP)**
 - ▶ povezuje dva ili više TE, ili prethodno definisanih TP
 - ▶ model veza između pojava povezanih TE ili TP, odnosno između realnih entiteta ili veza

Tip poveznika

► Tip poveznika (TP)

- formalno, struktura

$$N(N_1, N_2, \dots, N_m, Q, C)$$

- N - naziv tipa poveznika
- $N_i (i \in \{1, \dots, m\})$ - povezani tip
 - tip entiteta, ili
 - prethodno definisani tip poveznika
- $Q = \{B_1, \dots, B_n\}$ - skup obeležja TP
- C - skup ograničenja TP
- $K = \{K_1, \dots, K_k\} \subseteq C$ - skup ključeva TP ($K \neq \emptyset$)

Tip poveznika

► Tip poveznika (TP)

- reprezentuje skup pojava poveznika

$$SP(N) = \{(p_1, \dots, p_m) \mid P(p_1, \dots, p_m)\}$$

- p_i ($i \in \{1, \dots, m\}$) - jedna pojava TE ili TP N_i
- $P(p_1, \dots, p_m)$ - osobina (predikat) TP N

Tip poveznika

- ▶ Primer:

- ▶ tip poveznika nad TE *Student* i *Predmet*:

Sluša(Student, Predmet, {Semestar}, C₁)

- ▶ tip poveznika nad TE *Nastavnik* i *Predmet*:

Predaje(Nastavnik, Predmet, {Datum}, C₂)

- ▶ tip poveznika nad TP *Sluša* i *Predaje*:

Polazelspit(Sluša, Predaje, {Ocena}, C₃)

Pojava tipa poveznika

► Pojava tipa poveznika

$$N(N_1, N_2, \dots, N_m, \{B_1, \dots, B_k\}, C)$$

- reprezentuje jedan poveznik u realnom sistemu
- oznaka:
 - $p(N, Vreme)$, u zadatom trenutku vremena, ili samo
 - $p(N)$, ako se vremenska odrednica ne navodi

- predstavlja skup podataka:

$$p(N) = (p_1, \dots, p_m)(N) = \{(B_1, b_1), \dots, (B_k, b_k)\}$$

- Za svaki B_i mora biti $b_i \in dom(B_i)$
- skup svih pojava $p(N)$ mora zadovoljavati skup ograničenja C

Identifikator tipa poveznika

► Identifikator tipa poveznika

- niz

$$(N_1, N_2, \dots, N_m)$$

- ili neki njegov neprazan podniz

- ima ulogu da obezbedi način za jedinstveno (nedvosmisleno) označavanje (identifikaciju) bilo koje pojave tipa poveznika

► Bilo koja vrednost identifikatora TP - niz

$$(p_1, \dots, p_m)$$

- označava najviše jednu pojavu tipa poveznika
 - naziva se **identifikator pojave TP**
 - niz pojava tipova (p_1, \dots, p_m) ili jeste ili nije u vezi

Ključ tipa poveznika

► Ključ TP

- skup obeležja X
 - izveden na osnovu ključeva povezanih tipova (N_1, N_2, \dots, N_m)
- vrlo često, ali ne uvek
 - $X \subseteq K_1 \cup \dots \cup K_m$, gde
 - $(\forall i \in \{1, \dots, m\})(K_i \text{ je jedan izabrani ključ povezanog tipa } N_i)$
- $X = \{A_1, \dots, A_n\}$, takav da
 - (1^0)
 - ne postoje dve pojave TP N s istom x -vrednošću (za X)
 - svojstvo jednoznačne identifikacije
 - (2^0)
 - ne postoji $X' \subset X$, za koji važi (1^0)
 - svojstvo minimalnosti

Alternativna terminologija

- ▶ U literaturi se može sresti alternativna terminologija:
 - ▶ tip entiteta ⇔ entitet
 - ▶ pojava tipa entiteta ⇔ instanca entiteta
 - ▶ tip poveznika ⇔ poveznik, ili veza
 - ▶ pojava tipa poveznika ⇔ instanca poveznika

Sadržaj

- ▶ Realni sistem i informacioni sistem
- ▶ Entitet i poveznik
- ▶ Obeležje, domen i podatak
- ▶ Tip entiteta i pojava tipa entiteta
- ▶ Tip poveznika i pojava tipa poveznika
- ▶ **Strukture podataka**
- ▶ Logička struktura obeležja
- ▶ Logička struktura podataka
- ▶ Fizička struktura podataka

Strukture podataka

► Struktura podataka - orijentisani graf G

$$G(V, \rho)$$

- V - skup čvorova
 - svaki čvor reprezentuje neke podatke
 - svakom čvoru je pridružena određena semantika
- ρ - skup grana
 - $\rho \subseteq V \times V$ - binarna relacija
 - svaka grana reprezentuje neke veze između podataka
 - svakoj grani je pridružena određena semantika

Strukture podataka

► Vrste struktura podataka

- prema nivou apstrakcije pridružene semantike
 - logičke strukture obeležja
 - logičke strukture podataka
 - fizičke strukture podataka
- prema mogućem broju direktnih prethodnika i sledbenika čvorova grafa
 - linearne strukture podataka
 - cikličke
 - acikličke
 - strukture tipa stabla (drveta)
 - mrežne strukture podataka

Sadržaj

- ▶ Realni sistem i informacioni sistem
- ▶ Entitet i poveznik
- ▶ Obeležje, domen i podatak
- ▶ Tip entiteta i pojava tipa entiteta
- ▶ Tip poveznika i pojava tipa poveznika
- ▶ Strukture podataka
- ▶ Logička struktura obeležja
- ▶ Logička struktura podataka
- ▶ Fizička struktura podataka

Logička struktura obeležja

► Logička struktura obeležja (LSO)

- Struktura nad skupom tipova entiteta, tipova poveznika i njihovih atributa
- Model dela realnog sistema (resursa)

$$M = (STE, RTE)$$

► *STE*

- skup tipova (entiteta i/ili poveznika - dva moguća pristupa)

► *RTE*

- relacija koja *STE* snabdeva strukturom
- modelira odnose koji postoje između realnih entiteta istih, ili različitih klasa
- svaka grana u *RTE* prikazuje jednu vezu tipa s nekim njegovim povezanim tipom

Logička struktura obeležja

- ▶ Mogući pristupi organizaciji LSO

(*STE*, *RTE*)

- ▶ **(A)** - "i TE i TP su čvorovi"
 - ▶ pristup, korišćen u ovom materijalu
 - ▶ *STE* sadrži skup svih TE i TP modeliranog dela sistema
 - ▶ *RTE* sadrži grane koje prikazuju veze TP s njegovim povezanim tipovima
 - ▶ simboli za vizuelni prikaz čvorova mogu, a ne moraju biti različiti za TE i TP

Logička struktura obeležja

- ▶ Mogući pristupi organizaciji LSO

(*STE*, *RTE*)

- ▶ **(B)** - "TE su čvorovi, a TP su grane"

- ▶ alternativni pristup - istorijski se prvo pojavio
 - ▶ *STE* sadrži skup svih TE modeliranog dela sistema
 - ▶ *RTE* sadrži grane koje prikazuju sve TP i veze s njihovim povezanim tipovima
 - ▶ pristup zahteva redefiniciju pojma TP
 - ▶ TP ne sme da sadrži skup obeležja *Q* i skup ograničenja *C*
 - ▶ TP ne može, kao povezani tip, da referencira drugi TP, već samo TE
 - ▶ menja se pogled na upotrebu koncepta TE
 - ▶ problem: iskazivanje TP reda većeg od 2 zahteva korišćenje pojma hipergrane grafa

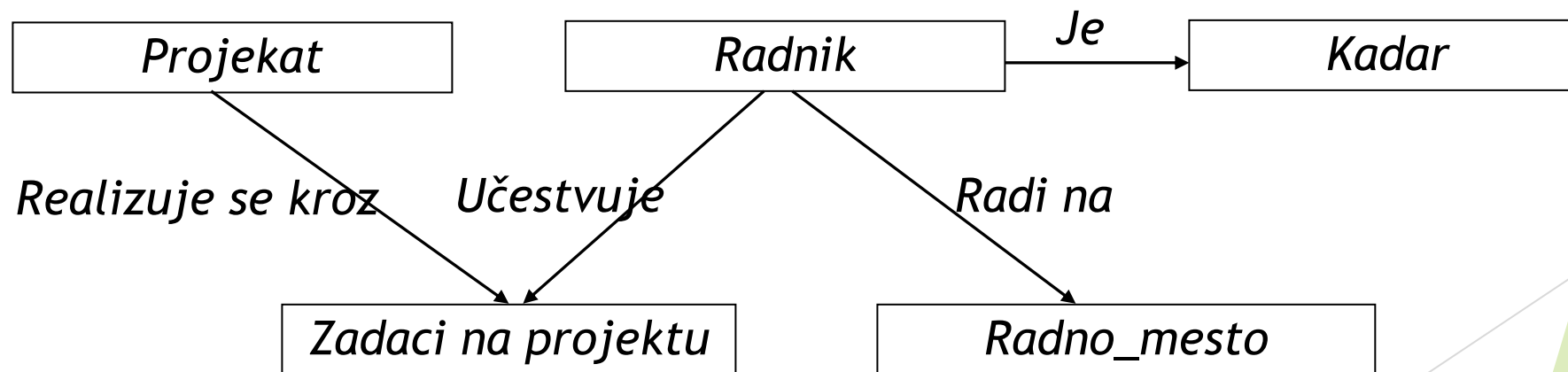
Logička struktura obeležja

- ▶ Nivo detaljnosti vizuelnog prikaza LSO
 - ▶ nivo tipova entiteta i tipova poveznika
 - ▶ globalni prikaz
 - ▶ nivo obeležja
 - ▶ detaljni prikaz

Logička struktura obeležja

► Primer

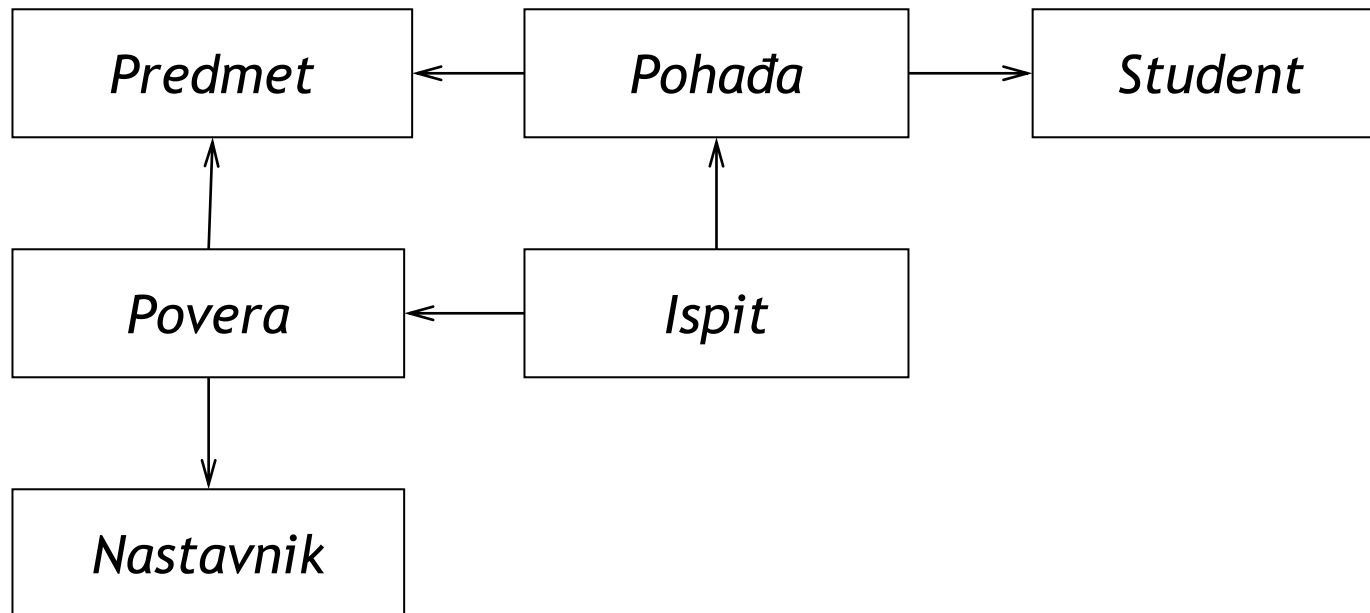
- nivo detaljnosti TE i TP
- pristup (B) - TE su čvorovi, a TP su grane

Logička struktura obeležja

► Primer

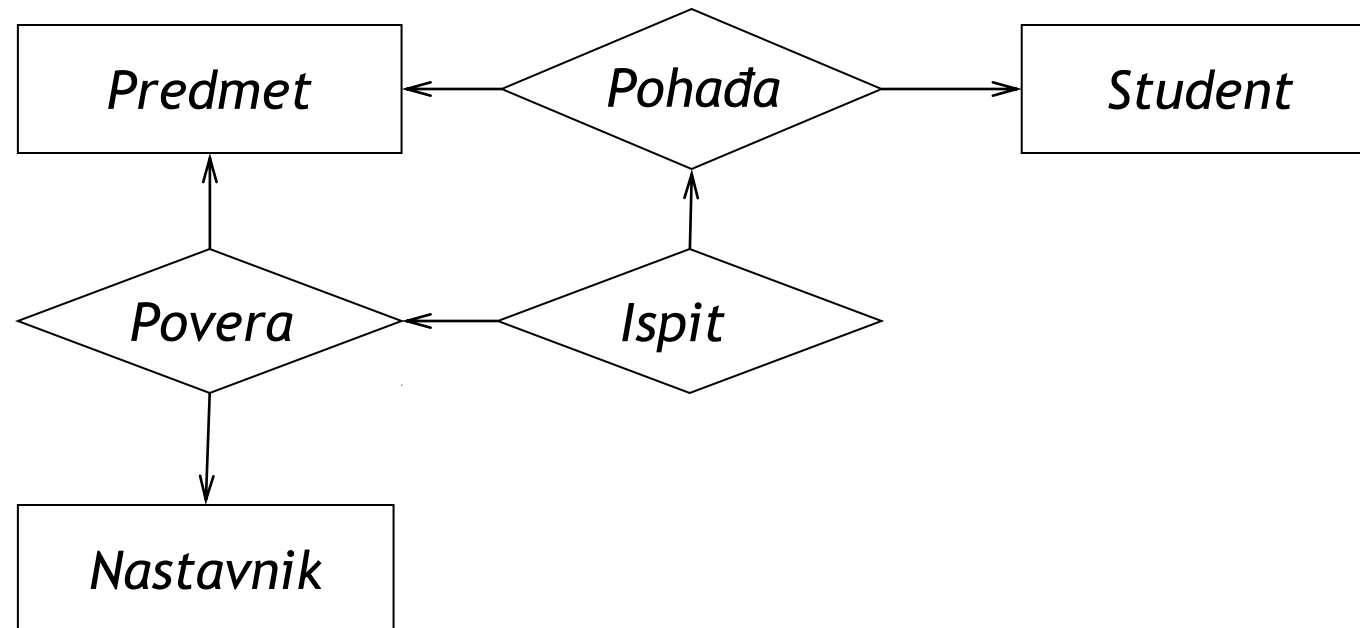
- nivo detaljnosti TE i TP
- pristup (A) - i TE i TP su čvorovi

Logička struktura obeležja

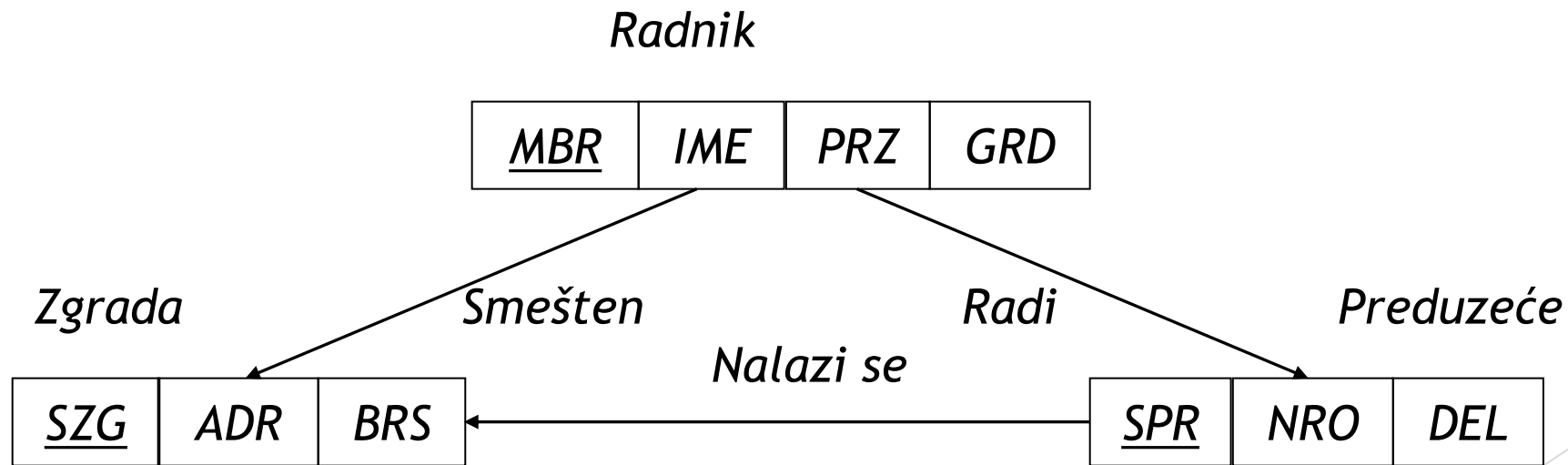
► Primer

- nivo detaljnosti TE i TP
- pristup (A) - i TE i TP su čvorovi

Logička struktura obeležja

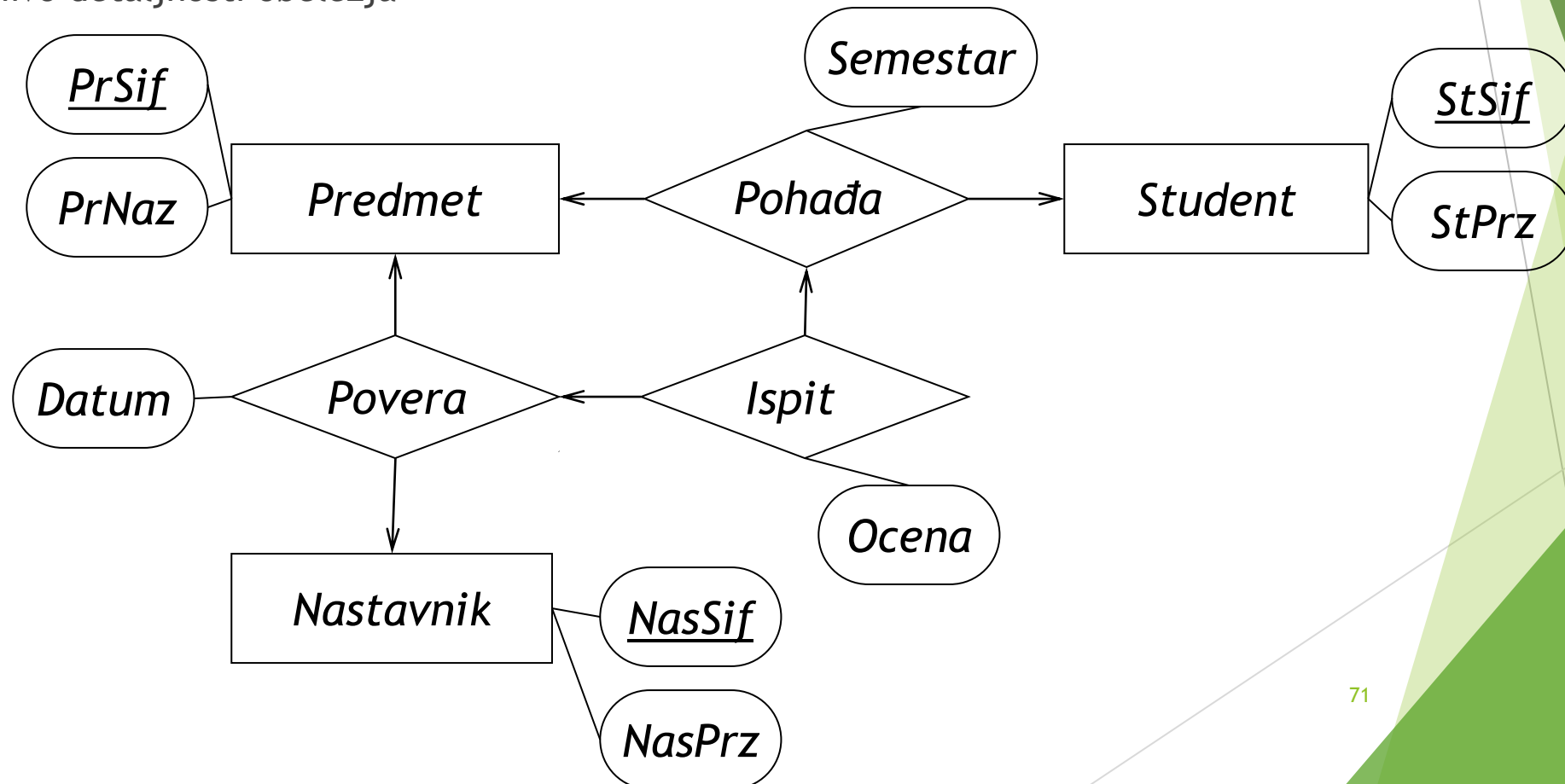
- ▶ Primer
 - ▶ nivo detaljnosti obeležja

Logička struktura obeležja

► Primer

► nivo detaljnosti obeležja

Sadržaj

- ▶ Realni sistem i informacioni sistem
- ▶ Entitet i poveznik
- ▶ Obeležje, domen i podatak
- ▶ Tip entiteta i pojava tipa entiteta
- ▶ Tip poveznika i pojava tipa poveznika
- ▶ Strukture podataka
- ▶ Logička struktura obeležja
- ▶ Logička struktura podataka
- ▶ Fizička struktura podataka

Logička struktura podataka

- ▶ **Logička struktura podataka (LSP)**
 - ▶ definiše se nad skupom podataka, putem posebne relacije
 - ▶ definiše se u granicama zadate LSO
 - ▶ LSO predstavlja kontekst (model) za LSP
- ▶ **ŠEMA logičke strukture podataka**
 - ▶ LSO nad kojom je definisana LSP

Logička struktura podataka

► Pojava TE

- kontekstna LSO
 - linearna struktura skupa obeležja datog TE - **TIP SLOGA**
- linearna struktura nad skupom podataka jednog entiteta, datog tipa - **N-TORKA, SLOG**
- složeni podatak, nad složenim obeležjem, dobijenim na osnovu skupa obeležja TE Q

Student

TIP SLOGA

BRI	Ime	Prezime	DatumRođenja
-----	-----	---------	--------------

SLOG

5078	Sanja	Marić	21.01.1997.
------	-------	-------	-------------

Logička struktura podataka

► Datoteka

- kontekstna LSO
 - linearna struktura skupa obeležja datog TE - TIP SLOGA
- struktura podataka nad skupom pojava jednog TE

Student

TIP SLOGA

BRI	Ime	Prezime	DatumRođenja
-----	-----	---------	--------------

DATOTEKA

5078	Sanja	Marić	21.01.1997.	SLOG
5081	Luka	Jović	02.11.1997.	SLOG
5083	Ana	Kojić	27.03.1997.	SLOG
5091	Aleksa	Bojić	27.10.1997.	SLOG

Logička struktura podataka

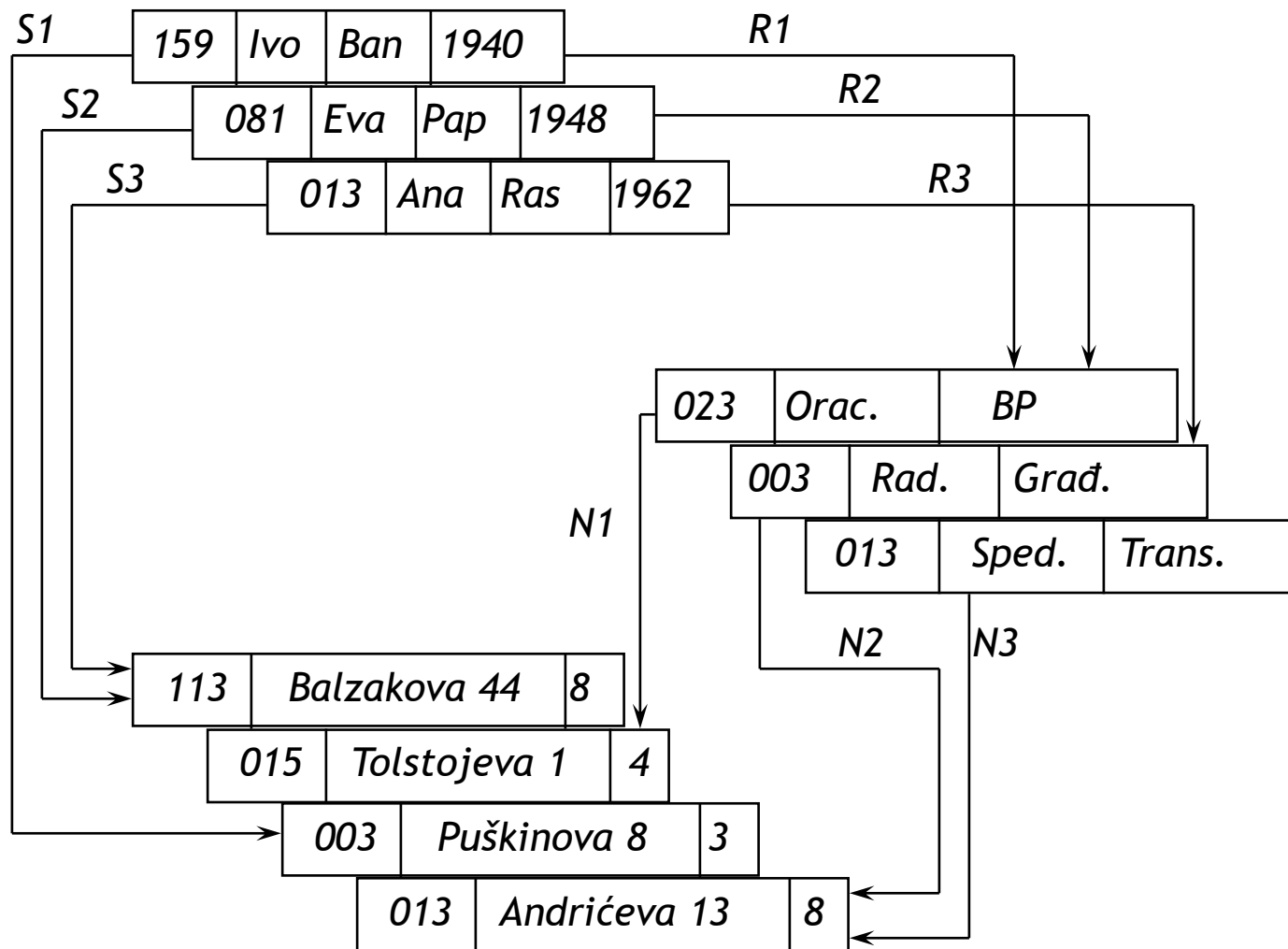
- ▶ **Baza podataka**

- ▶ kontekstna LSO
 - ▶ struktura nad skupom TE i TP - **ŠEMA BAZE PODATAKA**
- ▶ logička struktura nad skupom pojava skupa TE i TP

Reprezentacije LSP

- ▶ Načini vizuelne, a i memorijske (fizičke) reprezentacije logičkih struktura podataka
 - ▶ putem grafova
 - ▶ putem tabela

Reprezentacija LSP putem grafa

Relaciona baza podataka - primer

Radnik

MBR	IME	PRZ	GRD	SEF
159	Ivo	Ban	1940	081
081	Eva	Pap	1948	
013	Ana	Ras	1962	081
015	Ena	Kon	1975	013

Zgrada

SZG	ADR	BRS
003	Puškina 8	3
013	Andrićeva 13	8
015	Tolstojeva 1	4
113	Balzakova 44	8

Poslovnica

SPO	NAZ	DIR
03	Lim 1	013
13	Matica	081
23	Lim 3	013

Zaposlen

MBR	SPO
159	23
081	23
013	03

Nalazi_se

SPO	SZG
03	013
13	003
23	015

Poseduje_Stan_u

MBR	SZG
081	003
081	015
013	113

Sadržaj

- ▶ Realni sistem i informacioni sistem
- ▶ Entitet i poveznik
- ▶ Obeležje, domen i podatak
- ▶ Tip entiteta i pojava tipa entiteta
- ▶ Tip poveznika i pojava tipa poveznika
- ▶ Strukture podataka
- ▶ Logička struktura obeležja
- ▶ Logička struktura podataka
- ▶ Fizička struktura podataka

Fizička struktura podataka

► Fizička struktura podataka (FSP)

- logička struktura podataka, smeštena na materijalni nosilac podataka - memorijski medijum
- uključuje podatke o samom načinu smeštanja LSP na memorijski medijum
- zahteva izbor pristupa i postupaka za:
 - upravljanje slobodnim i zauzetim memorijskim prostorom
 - izbor lokacija za smeštanje podataka
 - kodiranje podataka
 - formatiranje i interpretaciju sadržaja lokacija
 - memorisanje veza u strukturi podataka
 - kreiranje fizičke strukture podataka
 - pristupanje podacima i njihovo selektovanje
 - ažuriranje i reorganizovanje strukture podataka

Literatura

- ▶ Pavle Mogin: Strukture podataka i organizacija datoteka
 - ▶ Glava 1.

Sadržaj

- ▶ Realni sistem i informacioni sistem
- ▶ Entitet i poveznik
- ▶ Obeležje, domen i podatak
- ▶ Tip entiteta i pojava tipa entiteta
- ▶ Tip poveznika i pojava tipa poveznika
- ▶ Strukture podataka
- ▶ Logička struktura obeležja
- ▶ Logička struktura podataka
- ▶ Fizička struktura podataka

Pitanja i komentari

Kraj prezentacije

OSNOVNI POJMOVI